

MINISTER
GOSPODARKI MORSKIEJ
I ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ

(BM) WPR.054.130.2020.MO

Warszawa, dnia maja 2020 r.

Pani
Elżbieta Witek
Marszałek Sejmu RP

Szanowna Pani Marszałek,

w odpowiedzi na interpelację nr 5010 grupy Posłów na Sejm RP z dnia 30 kwietnia 2020 roku w sprawie *gospodarki wodnej*, przedkładam niniejszym stosowne informacje.

Na wstępie pragnę podkreślić, że łączne zasoby wód płynących wynoszą w Polsce około 40 mld m³. W jeziorach, zbiornikach retencyjnych oraz obszarach wodno-błotnych zretencjonowane jest ok. 40 mld m³ wód powierzchniowych. Natomiast łączna objętość wody zmagazynowana w sztucznych zbiornikach retencyjnych wynosi ok. 4 mld m³.

Zasoby wody w Polsce charakteryzuje znaczne zróżnicowanie przestrzenne, będące konsekwencją dużej zmienności warunków środowiska przyrodniczego, kształtujących cykl hydrologiczny. Regionalne zróżnicowanie poszczególnych elementów bilansu wodnego – opadów atmosferycznych, parowania terenowego i odpływu (powierzchniowego oraz podziemnego) wynika z heterogeniczności takich czynników jak klimat, pokrycie terenu, rzeźba terenu, w tym pasma górskie jako bariery orograficzne, budowa geologiczna i rodzaj gleb. Ścieranie się wpływów kontynentalnych z oceanicznymi powoduje dużą zmienność sezonową i nieprzewidywalność opadów. Położenie kraju w stosunku do oceanu wpływa także na wielkość opadów, które maleją od oceanu w głąb kontynentu, z zachodu na wschód. Dlatego opady w Polsce są mniejsze, niż w większości krajów europejskich. Dodatkowym problemem są występujące często w ostatnich latach bezśnieżne zimy, podczas których brak śniegu i zmagazynowanej w nim wody, zasilającej wody powierzchniowe i podziemne, niekorzystnie wpływają na zasoby wodne kraju. Inną charakterystyczną cechą zasobów wodnych w Polsce jest ich nierównomierne rozłożenie. Południowe obszary kraju (tereny wyżynne i górskie) charakteryzują się większą ich ilością, natomiast środkowa i północna część Polski, boryka się z ich deficytem. Jest to wynik szczególnie niekorzystnych warunków fizjograficznych. Całkowity bilans wodny Polski stanowi wypadkową wielu czynników, m. in.: wielkości opadów, ich rozkładu w czasie, parowania oraz możliwości retencjonowania wód – w formie naturalnej i sztucznej.

Zapewnienie odpowiedniej ilości zasobów wodnych (powierzchniowych i podziemnych) o dobrej jakości jest niezbędne dla funkcjonowania społeczeństwa, środowiska i gospodarki. Przeciwdziałanie skutkom suszy musi być zatem oparte na właściwym zarządzaniu zasobami wodnymi przy uwzględnieniu zasady godzenia wspólnych interesów wszystkich użytkowników wód, w tym takim doбором działań, które przyczynia się do ich utrzymania – w przypadku dobrego stanu ilościowego, oraz zwiększenia objętości w obszarach, w których występują niedobory.

Warto zauważyć, że na jednego mieszkańca przypada średnio 1600 m³ wody w ciągu roku. Jest to trzy razy mniej niż wynosi średnia dla Europy, zaś objętość zmagazynowanej wody w istniejących zbiornikach retencyjnych w Polsce wynosi około 4 mld m³. Stanowi to niewiele ponad 6,5% objętości średniego rocznego odpływu z wielolecia. Natomiast według szacunków warunki fizyczno-geograficzne w naszym kraju stwarzają możliwość jej zmagazynowania do 15% średniego rocznego odpływu.

Niestety, pomimo tak niekorzystnej sytuacji hydrologicznej w Polsce, kolejne rządy ignorowały problem, nie realizując działań zaradczych, bądź podejmując nieprzemyślane inwestycje. Tytułem przykładu warto wskazać na budowę zbiornika Racibórz, który został nietrafnie zaprojektowany jako polder suchy i ze względu na pięcioletni okres trwałości projektu ze środków europejskich nie ma obecnie możliwości jego przekształcenia w zbiornik wielofunkcyjny. Uchwalona przez obecny rząd ustawa Prawo wodne z 2017 r. już w pierwszym artykule priorytetyzuje kierunki gospodarowania wodami, zwracając uwagę na kształtowanie zasobów wodnych zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju. Tworzenie polderów suchych zamiast wielofunkcyjnych zbiorników, które służą ochronie przeciwpowodziowej, minimalizacji skutków suszy, poprawie stosunków gruntowo-wodnych, rozwojowi żeglugi, uprawianiu turystyki i wsparciu rozwoju lokalnego jest działaniem z zasady błędnym. Oszacowany na podstawie ówczesnych cen z 2016 r. koszt przekształcenia suchego polderu Racibórz w zbiornik wielofunkcyjny, wyniesie ponad 800 mln zł.

Suche zbiorniki, ze względu na swoją specyfikę, pozwalają na retencjonowanie wody w bardzo ograniczonym stopniu, przez co ich wpływ na minimalizację skutków suszy jest niewielki. Ich zasada działania polega na przechwytywaniu w czasie zbiornika fali wezbraniowej przy jednoczesnym zapewnieniu odpływu na bezpiecznym poziomie. Poza okresem wezbrań budowle nie są napełnione wodą i najczęściej są wykorzystywane rekreacyjnie bądź rolniczo.

Przekształcenie zbiorników suchych w mokre, stale magazynujące wodę, wymaga ich przeprojektowania i przebudowy. Tego rodzaju działania muszą być poprzedzone właściwymi analizami. Nie ulega jednak wątpliwości, że wobec dużych niedoborów wody poszukiwanie potencjału retencyjnego w suchych zbiornikach jest uzasadnione i właściwe.

Ministerstwo Gospodarki Wodnej i Żeglugi Śródlądowej, od przejęcia nadzoru nad gospodarką wodną w 2018 r. zmierza do tego, aby od początku procesu inwestycyjnego przygotowywać do realizacji zbiorniki mokre, które oprócz znaczenia przeciwpowodziowego będą pełnić szereg innych funkcji – przede wszystkim retencyjną, rekreacyjną, gospodarczą, energetyczną oraz żeglugową, co wpisuje się w politykę zrównoważonego rozwoju i racjonalnego gospodarowania wodami.

Mając na uwadze narastający problem suszy oraz niedoborów wody na obszarze kraju, Minister Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej podejmował i podejmuje działania mające na celu ochronę i zwiększenie dostępnych zasobów wodnych. Zostały opracowane i są wdrażane programy, które zabezpieczą Polskę przed skutkami suszy. Są to działania krótkoterminowe jednoroczne, średnioterminowe do 2027 roku i długoterminowe do 2050 roku. Działania są realizowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie (PGW WP, PGW Wody Polskie) oraz służby: hydrologiczno-meteorologiczną oraz hydrogeologiczną.

PGW Wody Polskie wdrażają kompleksowe działania mające na celu minimalizowanie negatywnych skutków suszy. Natomiast służby monitorują i prognozują stan zagrożenia suszą atmosferyczną, hydrologiczną, hydrogeologiczną i rolniczą.

Długoterminowe kierunki działań w zakresie rozwoju retencji wodnej oraz przeciwdziałania skutkom suszy zaprezentowane są w w/w projekcie Planu przeciwdziałania skutkom suszy (PPSS). Plan zgodnie z art. 184 ust. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne zawiera:

- analizę możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych,
- propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji,
- propozycje budowy lub przebudowy urządzeń wodnych,
- katalog działań służących przeciwdziałaniu skutkom suszy.

Obecnie PPSS opracowywany jest na okres od 2021 do 2027 r. Źródłem finansowania realizowanego projektu jest: II oś priorytetowa Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko – priorytet: Ochrona środowiska, w tym adaptacja do zmian klimatu.

Opracowywany PPSS zostanie przyjęty rozporządzeniem ministra właściwego ds. gospodarki wodnej w drugiej połowie 2020 r. Jest to pierwszy dokument ogólnokrajowy podejmujący temat minimalizowania skutków suszy. Rolą planu przeciwdziałania skutkom suszy jest wskazanie działań, które ograniczą

negatywny wpływ tego zjawiska na społeczeństwo, środowisko i gospodarkę. PPSS wraz z planami gospodarowania wodami, planami zarządzania ryzykiem powodziowym, planami utrzymania wód oraz programami rozwoju dróg wodnych, ma się przyczynić do poprawy stanu gospodarki wodnej w Polsce. Celem PPSS jest programowanie i koordynowanie działań dla przeciwdziałania skutkom suszy, a tym samym zapewnienie odpowiedniej ilości wód użytecznych dla społeczeństwa, środowiska i wszystkich sektorów gospodarki narodowej.

Integralną częścią PPSS jest analiza możliwości powiększenia dyspozycyjnych zasobów wodnych, propozycje niezbędnych zmian w zakresie korzystania z zasobów wodnych oraz zmian naturalnej i sztucznej retencji oraz załączniki, w których zawarto informacje o planowanych działaniach, zarówno inwestycyjnych, formalnych, jak i edukacyjnych. Są tam m.in. działania dotyczące dużej retencji, jak budowa wielofunkcyjnych zbiorników wodnych, małej retencji związanej z utrzymaniem bioróżnorodności ekosystemów wodnych poprzez odbudowę urządzeń małej retencji wodnej, zwiększania naturalnej retencji, opracowania i wdrażanie dobrych praktyk przeciwdziałania skutkom suszy.

Do 15 lutego 2020 r. trwały konsultacje społeczne projektu PPSS. W tym czasie zgłoszonych zostało ponad 800 uwag i wniosków. Z tego ponad połowa dotyczyła uwag oraz wniosków w zakresie zadań inwestycyjnych. Obecnie trwa procedura analizy zgłoszonych uwag i opracowywanie zaktualizowanej wersji dokumentu, uwzględniającego zgłoszone propozycje. W najbliższym czasie na stronach internetowych Ministerstwa Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej oraz Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie zostanie upubliczniony PPSS wraz z tabelą prezentującą sposób rozpatrzenia uwag i wniosków zgłoszonych podczas konsultacji społecznych. Kolejnymi działaniami będzie opracowanie prognozy oddziaływania na środowisko projektu PPSS wraz z przeprowadzeniem konsultacji społecznych projektu prognozy i projektu Planu. Szczegóły dot. projektu PPSS oraz przeprowadzonych konsultacji można znaleźć na stronie: www.stopsuszy.pl.

Ponadto, Ministerstwo Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (MGMiŻŚ) we współpracy z partnerami z sektora rządowego i świata nauki opracowuje **Program przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030** (PPNW), pierwotna nazwa: Program rozwoju retencji na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030, wchodzącym w skład PPSS. Ideą tego projektu jest intensyfikacja działań, których realizacja zwiększy stopień retencji wody w naszym kraju, gdyż jedynie poprzez świadome gospodarowanie wodami możliwe jest przeciwstawienie się skutkom zmian klimatycznych.

W ramach przeciwdziałania skutkom suszy PGW Wody Polskie podejmują również poniższe działania wpisujące się w strategię krótko i średniookresową.

Na realizację zadań w ramach „**Programu realizacji zadań związanych z utrzymaniem wód oraz pozostałego mienia Skarbu Państwa związanego z gospodarką wodną**” na 2020 rok zaplanowane i zabezpieczone zostały środki w wysokości 380 mln zł. Środki te pozwolą na wykonanie w sumie ponad 4 tys. zadań na terenie całego kraju, w których poza typowymi zadaniami eksploatacyjno-utrzymawczymi obiektów i urządzeń wodnych znajdują się m.in. remonty budowli piętrzących takich jak jazy, zastawki czy groble, utrzymywanie i eksploatacja stacji pomp i pompowni odwadniająco – nawadniających, uszczelnianie zapór zbiorników retencyjnych, odmulanie zbiorników retencyjnych, mających m.in. wpływ na ograniczanie skutków suszy. Są to w zdecydowanej większości działania jednoroczne, które zostaną rozpoczęte i zakończone w 2020 r. Poza wskazanymi zadaniami realizowana jest systematyczna aktualizacja instrukcji gospodarowania wodami dla obiektów piętrzących wodę w celu dostosowania ich do aktualnych potrzeb i trwającej kolejny rok z rzędu suszy.

Obok działań utrzymawczych realizowane są również zadania w ramach „Programu planowanych inwestycji w gospodarce wodnej Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie”. Są to zadania na ogół wieloletnie i obejmują wszystkie inwestycje realizowane i planowane do wykonania w gospodarce wodnej. Łącznie w Planie jest 821 zadań inwestycyjnych, na łączną kwotę 66 485 mln zł. Są one finansowane z różnych źródeł, m.in. ze środków Unii Europejskiej przyznanych w ramach Programów Operacyjnych w tym; Programu Infrastruktura i Środowisko oraz Programów Regionalnych, ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz Wojewódzkich Funduszy Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, dotacji gmin, pożyczek oraz środków własnych PGW Wody Polskie. W roku 2020 realizowanych jest 252 zadania, których wartość wynosi 1, 68 mld zł. Jako przykłady sztandarowych

inwestycji PGW Wody Polskie mających na celu m.in. przeciwdziałanie skutkom suszy są budowa zbiorników Wielowieś Klasztorna i Kąty Myscowa, oraz budowa stopni wodnych: Siarzewo, Niepołomice, Lubiąż, Ścinawa, Pisz.

Ponadto Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie podejmuje następujące działania doraźne.

Od lutego 2020 r. Zarządy Zlewni przystąpiły do ograniczania odpływu wody na ciekach przy pomocy zastawek lub zamknięć na istniejących małych obiektach piętrzących, poprzez przekazane im przez KZGW wytyczne, obejmujące:

- Zamykanie istniejących budowli piętrzących w terminie zależnym od aktualnych warunków hydrologiczno – meteorologicznych – w normalnych warunkach były to okres po spływie wód wielkich z topniejącej pokrywy śnieżnej, aktualnie przystąpiono do zamykania budowli najszybciej jak tylko jest to możliwe (w górnych odcinkach cieków nizinnych nawet z początkiem marca). Wczesne zamknięcie budowli piętrzących zmniejszy natężenie funkcji drenującej koryt cieków naturalnych i związanych z nimi funkcjonalnie systemów rowów melioracyjnych, co pozwoli na łatwiejsze utrzymywanie wyższego poziomu wód gruntowych (szczególnie istotne na przyległych gruntach organicznych). Zamykane są wszystkie możliwe do zamknięcia budowle piętrzące, jeśli nie spowoduje to zagrożenia bezpieczeństwa ludzi, czy mienia.
- Utrzymywanie poziomu wody przed budowlą na rzędnej normalnego piętrzenia (NPP) przy stanach wody w rzece niskich i średnich przez cały okres wegetacyjny, a w razie potrzeby wydłużenie tego okresu do połowy listopada.
- Obniżanie poziomu piętrzenia w okresie sianokosów i konserwacji koryta cieków. Ze względu na suszę nie dopuszcza się do całkowitego otwierania budowli, a jedynie obniżanie poziomu piętrzenia na czas prowadzenia prac utrzymaniowych i sianokosów na przyległych użytkach zielonych.
- Kontrole poziomu piętrzenia w celu dostosowania go do aktualnych warunków hydrologiczno – meteorologicznych z całkowitym otwieraniem budowli na okres przepływu wód wielkich np. po letnich ulewach.
- Stałą kontrolę drożności budowli z bieżącym usuwaniem zatorów z gałęzi, skoszonej roślinności, itd.
- Stałe utrzymywanie poniżej budowli przepływu minimum nienaruszalnego – jeśli jest to możliwe ze względów hydrologiczno - meteorologicznych.
- Otwieranie budowli w okresie jesiennym w terminie zależnym od aktualnych potrzeb (październik - listopad).
- Wykonywanie bieżących napraw i remontów w miarę możliwości po zakończeniu piętrzenia.

Tylko na obszarze Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Poznaniu, dzięki bezinwestycyjnym działaniom udało się zatrzymać w korytach małych cieków dodatkowo 17 028 tys. m³ wody. Przewidywane są w najbliższym czasie prace remontowe i przebudowy istniejących małych urządzeń piętrzących, celem umożliwienia retencjonowania wody na obszarze całego kraju. W planie jest również dokończenie zmian w obowiązujących pozwoleniach wodnoprawnych urządzeń piętrzących, aby w bardziej skuteczny sposób móc reagować na sytuację hydrologiczną w kraju, z położeniem nacisku na łagodzenie skutków suszy.

Sterowanie poziomem wód w korytach rzek i kanałów na odcinkach połączonych z systemem rowów melioracyjnych umożliwia napełnienie wodą rowów melioracyjnych na okres suszy. Woda jest zatrzymywana w systemach rowów przez urządzenia wodne, np. przepusto-zastawki. Dzięki tym działaniom woda wypełnia odcinkowo koryta rzek, a na pobliskich terenach podnosi się poziom wód gruntowych. Zatrzymanie wody w górnych partiach zlewni zapobiegnie nadmiernemu spływowi z gruntów rolniczych i leśnych, co ma kluczowe znaczenie w zmniejszaniu kosztów związanych z wypłatami rekompensat spowodowanych skutkami suszy rolniczej.

W ramach Programu kształtowania zasobów wodnych (PKZW) przywrócona zostanie dwufunkcyjna rola urządzeń melioracyjnych, która zapewni odprowadzanie wód z pól i użytków rolnych w czasie opadów, ale również retencję wód w okresach suszy. Jednocześnie na przyujściowych odcinkach rowów zbiorczych, odprowadzających wody z obiektów melioracyjnych do cieków będzie wprowadzana roślinność ekotonowa, tworząca strefy buforowe wzdłuż rzek i rowów, wspomagająca naturalną retencję wód, bioróżnorodność oraz redukująca spływ biogenów do wód. To kompleksowe podejście do gospodarowania wodami, łączące

aspekt gospodarczy i środowiskowy w przeciwdziałaniu skutkom suszy rolniczej. Z uwagi na zwiększające się zagrożenie suszą, pracownicy Wód Polskich podjęli działania w terenie, mające na celu poprawę retencji wód w rzekach przy pomocy zastawek lub zamknięć na istniejących małych obiektach piętrzących. Poprzez system zastawek oraz jazów, na małych urządzeniach wodnych zostanie uzyskany efekt zatrzymywania wody w zlewni na terenach rolniczych.

PGW Wody Polskie na poziomie poszczególnych zarządów zlewni zidentyfikowały zadania na małych rzekach i ciekach, których realizacja przyniesie natychmiastowy efekt retencyjny, zasilający w wodę głównie obszary wykorzystywane na potrzeby produkcji rolnej. Planowane efekty to budowa, odbudowa lub remont 627 urządzeń wodnych (jazów, zastawek, mlichów itp.), których efektem będzie możliwość dodatkowego zmagazynowania 32,4 mln m³ na obszarze 30 – 40 tys. ha gruntów, w skali kraju. Całość planu obejmuje 55 działania inwestycyjne i 85 działania utrzymaniowe w liczbie 140 zadań na łączną kwotę ok. 157 mln zł w perspektywie realizacji do 3 lat (lata 2020-2022). W roku 2020 do realizacji planowane są zadania na kwotę ok. 60 mln zł, które przyniosą pierwsze efekty retencyjne (ok. 3,2 mln m³).

Tylko działania kompleksowe, łączące elementy retencji naturalnej i sztucznej oraz działania techniczne i nietechniczne będą skuteczną odpowiedzią na problem suszy w Polsce. Więcej na temat podejmowanych w najbliższym czasie przez PGW WP działań można znaleźć na stronie: <https://wody.gov.pl/mala-retencja/retencja-korytowa>

Ponadto w 2020 r. w MGMIŻS zaplanowano opracowanie Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Głównym celem Programu jest określenie działań i potrzeb inwestycyjnych związanych z koniecznością wypełnienia zobowiązań wynikających z wejścia w życie nowej Dyrektywy w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi. Program ten określi potrzeby inwestycyjne w skali kraju w zakresie budowy, rozbudowy i modernizacji infrastruktury wodociągowej oraz inwestycje w wyposażenie infrastruktury laboratoriów Państwowej Inspekcji Sanitarnej, a także wsparcie dla podmiotów w zakresie prowadzenia obowiązkowej oceny ryzyka dla dostaw wody. Koszt opracowania programu, finansowanego z POIiŚ, wynosi 1,2 mln zł.

Szczególnym elementem walki z suszą jest kwestia jej monitorowania. W ostatnim czasie uruchomiono serwis Stop suszy! 2020, w którym każdy zainteresowany będzie mógł znaleźć aktualne informacje na temat suszy w Polsce. Serwis stworzony został przy współpracy Wód Polskich z MGMIŻS oraz IMGW-PIB, w postaci podstrony jest dostępny na http://stopsuszy.pl/stop_suszy_2020/ oraz <http://stopsuszy.imgw.pl/>

Poza powyższym, IMGW-PIB wprowadza od 1 maja br. nowy typ bezstopniowego, ostrzeżenia hydrologicznego – ostrzeżenie przed suszą hydrologiczną. Ostrzeżenia publikowane będą od 1 maja do 31 października w serwisach IMGW-PIB – serwis pogodowy, Twitter, Facebook i pocztą elektroniczną do wybranych odbiorców. Otrzymywać je będą również administracja samorządowa i wybrane służby operacyjne.

Inwestycje w zakresie gospodarki wodnej na wodach należących do Skarbu Państwa, co do zasady prowadzi Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie – jednostka nadzorowana przez Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej. Wody Polskie prowadzą samodzielną gospodarkę finansową, pokrywając z posiadanych środków i uzyskiwanych przychodów koszty finansowania zadań wynikających z przepisów ustawy Prawo wodne oraz koszty swojej działalności. Istotnym źródłem finansowania inwestycji, oprócz środków własnych pochodzących z przychodów Wód Polskich oraz środków budżetu państwa pochodzących z dotacji, są fundusze unijne – w obecnej perspektywie w szczególności Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 oraz środki kredytowe w ramach Projektu Ochrony Przeciwpowodziowej Dorzecza Odry i Wisły. Obecnie trwają prace nad kształtem i strukturą podziału środków nowej perspektywy finansowej. Tutejszy resort dokłada starań, aby jak największa część tych środków mogła być wykorzystana do finansowania zadań w zakresie rozwoju gospodarki wodnej (w szczególności zadań przeciwpowodziowych i minimalizujących skutki suszy) i żeglugi śródlądowej.

Zarówno Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie jak i resort gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej zdają sobie sprawę z wyzwań jakie stoją przed polską gospodarką wodną w nadchodzących latach. Na lata 2020 - 2021 zaplanowano (w tym wskazano środki finansowania) na rozpoczęcie realizacji robót budowlanych kilkunastu kolejnych inwestycji, wśród których znajdują się działania mogące przyczynić się do powiększenia możliwości retencjonowania wód, tj. polegające na utrzymaniu, poprawie i zwiększaniu

efektywności funkcjonowania urządzeń wodnych czy utrzymania w dobrym stanie technicznym istniejących już zbiorników retencyjnych, a także budowa nowych obiektów. Od czasu utworzenia Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie w 2018 r. środki na inwestycje są w każdym kolejnym roku zwiększane, z wykorzystaniem dostępnych źródeł finansowania.

Informuję, że w ubiegłym roku zakończył się projekt realizowany przez Ministerstwo Środowiska pn. „Miejskie Plany Adaptacji”. Projekt ten polegał na opracowaniu planów adaptacji do zmian klimatu dla 44 największych (powyżej 100 tys. mieszkańców) miast w Polsce. Głównym celem projektu była ocena wrażliwości miast na zmiany klimatu oraz zaplanowanie działań adaptacyjnych, adekwatnych do zidentyfikowanych zagrożeń. W planach tych znalazły się między innymi działania związane racjonalną gospodarką wodno-ściekową oraz zagospodarowaniem wód opadowych w miejscu ich powstania. Zidentyfikowane w ramach projektu działania powinny zostać wdrożone, zgodnie z założeniami, do roku 2030.

Ponadto, w Programie Przeciwdziałania Skutkom Suszy (PPSS) działanie 19 ujęte w załączniku 2 dotyczy retencji i zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Działanie to polega na zintegrowanym zarządzaniu wodami opadowymi (deszczowymi i roztopowymi) w oparciu o techniki zagospodarowania opadu w miejscu jego wystąpienia. Celem jest zatrzymywanie wód opadowych w miejscu ich powstania oraz wykorzystanie ich w okresach suszy atmosferycznej a także obniżenie podatności terenów zurbanizowanych na zjawisko suszy. Działanie to obejmuje analizy możliwości zagospodarowania wód opadowych na terenach miejskich, możliwość zwiększenia udziału powierzchni przepuszczalnych na terenach zurbanizowanych i uwzględnienie odpowiednich zapisów lub zmian w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Działanie to dotyczy także realizacji zadań inwestycyjnych związanych ze zwiększeniem retencji wód opadowych w przestrzeni miejskiej. W przypadku miast, dla których opracowano Miejskie plany adaptacji do zmian klimatu lub Strategię adaptacji do zmian klimatu działanie obejmuje realizację postanowień opracowanych dokumentów w zakresie przeciwdziałania skutkom suszy.

Jednocześnie informuję, że, aby móc wprowadzać ścieki do wód lub do ziemi należy spełnić wymagania, które zostały określone w rozporządzeniu Ministra Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej z dnia 12 lipca 2019 r. w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego oraz warunków, jakie należy spełnić przy wprowadzaniu do wód lub do ziemi ścieków, a także przy odprowadzaniu wód opadowych lub roztopowych do wód lub do urządzeń wodnych (Dz.U. 2019 poz. 1311).

Poza powyższymi działaniami, retencjonowanie deszczówki ujęte zostanie we wspomnianym wcześniej Programie przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030 (pierwotna nazwa: Program rozwoju retencji na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030).

Ponadto, UE podjęła prace ukierunkowane na uregulowaniu zagadnienia ponownego wykorzystania wody, co zaowocowało przyjęciem na forum unijnym, w maju br. rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady w sprawie minimalnych wymogów dotyczących ponownego wykorzystania wody. Zaproponowano w nim minimalne wymagania oraz procedury dotyczące wykorzystania oczyszczonych ścieków komunalnych do nawadniania w rolnictwie. Jego głównym celem jest przyczynienie się do zmniejszenia niedoboru wody w całej UE, w ramach przystosowywania się do zmiany klimatu, przede wszystkim poprzez zwiększenie wykorzystania wody odzyskiwanej.

Ponowne wykorzystywanie wody jest istotnym elementem w ramach zintegrowanego podejścia w zakresie gospodarki wodnej i przyczynia się do spełniania założeń polityki w dziedzinie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania katastrofom, inicjatywy przewodniej „Europa efektywnie korzystająca z zasobów” stanowiącej część strategii „Europa 2020”, jak również realizowanych od grudnia 2015 r. szeregu inicjatyw Komisji w ramach tzw. gospodarki o obiegu zamkniętym.

Ww. rozporządzenie wiąże w całości kraj członkowski i powinno być stosowane bezpośrednio, co oznacza konieczność zmian w istniejącym porządku prawnym celem dostosowania istniejących przepisów do wymogów wynikających z niniejszego aktu prawnego.

Ze względu na konieczność ustanowienia odpowiednich procedur i instytucji odpowiedzialnych za wdrożenie przedmiotowego rozporządzenia przez administrację kraju członkowskiego oraz umożliwiając podmiotom gospodarczym przygotowanie się do stosowania nowych przepisów, przewidziano 3-letni okres *vacatio legis*,

liczony od momentu wejścia w życie rozporządzenia, a więc obowiązek stosowania jego przepisów przez poszczególne kraje członkowskie przypada na 2023 rok. Jednocześnie w projekcie rozporządzenia przewidziano artykuł 2 ust. 2, na podstawie którego kraj członkowski ma prawo nie stosować wody odzyskanej u siebie w kraju i nie wdrażać przepisów niniejszego rozporządzenia.

Mając na uwadze powyższe, MGMIŻŚ w styczniu br. zainicjowało dyskusję i podjęło współpracę na forum krajowym między instytucjami oraz podmiotami zaangażowanymi w proces, w celu wypracowania najlepszego podejścia do wdrożenia ww. rozporządzenia. Aktualnie rozważana jest możliwość wsparcia uruchomienia projektów pilotażowych w zakresie ponownego wykorzystania wody w Polsce.

Z poważaniem

*z up. **Anna Moskwa***

Podsekretarz Stanu

w Ministerstwie Gospodarki Morskiej

i Żeglugi Śródlądowej

/podpisano cyfrowo/